

Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti pressiteade
Viin, 23 oktoober 2017

Põhiõigused jälgimistegevuses suurendavad usaldust ja tugevdavad julgeolekut

Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) uuest aruandest selgub, et reformides jälgimistegevust reguleerivaid õigusakte on võimalik suurendada läbipaistvust, kuid vaja on tõgusamaid kontrollmehhanisme ja tasakaalu, mis vastaks luureteenistuse volitustele. Aruandest ilmneb, et julgeoleku tugevdamiseks ja põhiõiguste austamiseks on vaja selgeid õigusraamistikke, tõhusaid meetmeid ja efektiivset järelevalvet.

„Põhiõiguste kaitse ja tõhusa riikliku julgeoleku tagamine ei ole kokkusobimatud; paremini töötavad näiteks need jälgimissüsteemid, mille puhul austatakse inimõigusi,“ sõnab FRA direktor [Michael O’Flaherty](#). *„Eraelu puutumatus ja andmekaitse austamine suurendab usaldust luureteenistuste vastu, parandab andmekogumist ja -analüüsi ning lõppkokkuvõttes tugevdab riiklikku julgeolekut.“*

Ameti teises aruandes „[Luureteenistuste jälgimistegevus: põhiõiguste tagatised ja õiguskaitsevahendid Euroopa Liidus](#)“ vaadeldakse 2015. aasta aruande järgselt tehtud muudatusi õigusvaldkonnas ning esimest korda kajastatakse luureeksperide ja andmetöötajate arvamusi saamaks saada, kuidas õigusaktid praktikas toimivad.

Julgeolekuohud ja uus tehnoloogia on käivitanud mitmeid jälgimistegevust reguleerivate õigusaktide reforme. Kuigi reformitud õigusraamistikud on juba selgemad, on need sageli siiski liiga keerulised, tekitades luureteenistuste pädevuste ja volituste osas kahtlusi. Seetõttu on andmekaitse ja eraelu puutumatusel puhul vaja tugevamaid kaitsemeetmeid.

Kohtutel, eksperte ühendavatel organitel, parlamendikomisjonidel ning andmekaitseasutustel on tähtis roll luureteenistuste töö üle järelevalve teostamises. Kuid nagu aruandest ilmneb, takistab neid puudulik juurdepääs teabele, piiratud pädevused ja volitused siduvate otsuste langetamiseks, ebapiisav tehniline oskusteave, vahendid ja sõltumatus. Sellest tulenevalt on vaja piisavate volituste ja pädevustega sõltumatut järelevalvet. See kehtib ka rahvusvahelise luurekoostöö puhul, kus kaitsemeetmed ja järelevalve on nõrgemad.

Samuti tuleb tagada, et eri järelevalveorganid teeksid maksimaalselt koostööd ja täiendaksid üksteist, et kõik luuretegevuse sammud – alates volituste andmisest kuni teostuseni – oleksid lünkadeta hõlmatud.

Õigusrikkumiste ohvritel on keeruline saada tõhusat õiguskaitset, kuna luureteenistuste tööd ümbritseb salastatus ning pädevat tugiinstantsi on pahatihti keeruline tuvastada. Lisaks on paljudel kohtuvälistel asutustel, kes võivad ohvreid abistada, ebapiisavad eriteadmised luureteemade käsitlemiseks ning piiratud sõltumatus ja volitused uurimise, materjalidele juurdepääsu või siduvate otsuste tegemise valdkonnas. Samas on mõned liikmesriigid leidnud lahendusi, mis võimaldavad inimestel õigust nõuda ekspertkohtunike kaudu, kellel on juurdepääsuõigus ka salastatud teabele.

Käesoleva aruandega ajakohastatakse [FRA 2015. aasta õiguslast analüüsi](#), mida täiendavad seitsme ELi liikmesriigi (Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia, Madalmaade, Rootsi ja Ühendkuningriigi) ekspertidega tehtud enam kui 70 intervjuu põhjal tehtud järeldused.

Lisateavet saab asjaomaste [küsimuste ja vastuste](#) alt või aadressil:

media@fra.europa.eu / tel: +43 1 580 30 642.

Märkused toimetajatele

FRA on Euroopa Liidu sõltumatu asutus, kes pakub ELile ja liikmesriikidele [abi ja eriteadmisi põhiõiguste valdkonnas](#).